

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

135. An praelati Regulares teneantur fere censuras in scriptis? Et an aliter
faciendo peccent, & incurrant suspensionem? Et quid si Guardianus dicat
pro suo triennio sub excommunicatione, ne subditi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Sup. hoc quod hic docetur, late in tom. 8. tr. 1. R. 15. & in Ref. 16 §. vi & late ex doctrina alterius R. illarum quoniam annot.

2. Sed non minus probabilem contrariam esse sententiam quam tueretur Vasquez in 1. 2. q. 19. art. 6. disp. 62. c. 6. in fin. & Salas etiam in 1. 2. q. 21. tr. 8. disp. unica, sect. 8. n. 78. afferentes, quando dubitatur de legitimi Superioris potestate, non teneri subditum obedire, & idem docent, quando adfunt diuersae opiniones probabiles, quia subditus tunc habet obligationem obediendi Praelato, quando Praelatus habet ius, & potestatem certam praecipendi, sed in casu nostro est dubium de eius potestate legitima, ergo, &c.

RESOL. CXXXIV.

An subditus dubitans, an res praecipit sit licita, teneatur obedire?

Et si Superior praecipiat aliquid sub conditione, de qua dubium est, an sit inpleta, an subditus teneatur obedire?

Et quid est dicendum, si Praelatus praecipiat sub poena excommunicationis latae sententiae?

Et notatur, quod si Praelatus est dubius de honestate praecipii, vel de excessu suae iurisdictionis, & imperet, subditus si etiam dubitat, non tenetur obedire. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 9.

Sup. hoc lege R. §. 5. & verti hoc. vlt. huius Ref.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Vasquez in 1. 2. disputat. 66. cap. 6. num. 51. Sed magis probabiliter affirmatiuam tueretur Sanchez in summa, tom. 2. lib. 6. cap. 3. numer. 3. Azorius tom. 1. lib. 2. cap. 19. quest. 9. Valentia tom. 2. disputat. 2. quest. 14. punct. 4. quest. iunc. 4. §. quartum est, Suarez de Relig. tom. 4. lib. 4. cap. 15. numer. 20. Molin. tom. 1. tractat. 2. disputat. 113. concl. 3. & alij penes ipsos.

Sup. hoc in to. 6. tr. 1. R. 95. in fin. & lege doctrinam R. 96. & alterius Ref. eius annot. &c.

2. Sed ego sententiam Vasquez amplector in casu quo subditus ita dubitans timeret obediendo sibi, vel tertiae personae aliquod magnum damnum in rebus, honore, vel fama, aut corpore, vt si v. g. Superior interrogaret illum de proprio, aut alterius delicto, & esset dubium si iuridice interroget, tunc enim subditus non tenetur illi obedire. Ita Aragon. in 2. 2. quest. 69. artic. 2. Medina in 1. 2. quest. 19. art. 6. Henriquez lib. 14. cap. 3. numero 3. in glossa littera X, Lessius lib. 2. cap. 4. dub. 9. numer. 77. & alij penes ipsos; quidquid in contrarium afferat Ioan. Sancius in selectis, disp. 43. num. 28. Et ratio est; quia in dubiis fauendum est reo, & licet subditus in tali casu non sit in possessione suae libertatis, est tamen in possessione suae securitatis, seu iuris quo potest se, vel alium à rebus periculosis conseruare; sed de hac quaestione ego alibi fusius egi.

Alibi in R. 2. not. praetertax, & si placet lege etiam doctrinam alterius Ref. eius secundae anno.

3. Nota hic etiam cum Sanchez ubi supra num. 26. contra Salas in 1. 2. tract. 8. disputat. unica, sect. 19. num. 177. quod si Superior praecipiat aliquid sub conditione de qua dubium est, an sit adimpleta, subditus non tenetur ei in hoc casu obedire, quia in dubio non est praesumendum conditionem esse adimpletam; sed ante impletam conditionem praecipitum illud non obligat subditum, ergo &c. Et in his casibus, in quibus subditus non tenetur in dubio obedire Praelato, idem dicendum est, si Praelatus praeciperet sub poena excommunicationis latae sententiae; & ratio est, quia excommunicatio non imponi potest nisi pro inobedientia; sed in his casibus non reperitur, quia subditus iuste non obedit, ergo, &c. Ita Sanchez loc. cit. num. 27. & alij.

Sup. hoc in to. 5. tr. 1. ex lata doctrina R. 31 si notauer, & dicey.

4. Notandum est etiam hic, quod si Praelatus dubius de honestate rei praecipit, vel de excessu suae iurisdictionis imperet, subditus si ipse etiam dubitet, non tenetur obedire. Ita contra Henriquez

lib. 1. 2. cap. 6. num. 5. in glossa lit. T. Cordubam, vtrumque que Ledesnam, Lopez, & alios docet Castrus Paulus tom. 1. disp. 3. punct. 13. numero 13. & alij penes ipsum.

RESOL. CXXXV.

An Praelati Regulares teneantur ferre censuras in scriptis?

Et an aliter faciendo peccent, & incurrant suspensionem?

Et quid, si Guardianus dicat pro suo triennio sub excommunicatione, ne subditi sui talem domum ingrediantur, vel quid simile, si hoc faciat sine scriptis, an incurrat, &c. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 73.

§. 1. **D**iximus supra censuras esse ferendas in scriptis, & non solo verbo, & aliter facientes peccant, & incurunt in suspensionem ab ingressu Ecclesiae per mensum, & à diuinis, quam suspensionem etiam incurrit ferens censuram sine expressione causae, vt docet Angelus, ver. suspensio, 1. numero 16. Nauar. cap. 27. n. 8. Auila part. 2. cap. 2. disputat. v. dub. 3. & part. 3. disputat. 3. dub. 1. conclus. 4. & alij.

2. Sed difficultas est, an Praelati Regulares si ferant censuras sine scriptura, peccent & in suspensionem incurant. Prima opinio negat, quia durum videtur ipsis seruare hunc ordinem, cum saepe censuras ferre debeant; & pro hac opinione Bonacina de censur. disputat. 1. quest. 1. punct. 9. numero 2. citat Sayrum, & Henriquez. Secunda opinio affirmat, quia in cap. cum medicinalis, de sententia excommunicat. in 6. absolute loquitur, nec adest ratio sufficiens, propter quam excipiendi sunt Religiosi, qui non debent temere & ex leui causa graues censuras ferre. Tertia opinio asserit, Praelatos Regulares non posse ferre censuras sine scriptura, quando illas ferunt per modum statuti; secus autem per modum sententiae particularis contra aliquem, & ita tantibus privilegiis docet Portel in dub. Regular. ver. excommunicat. numero 1. vbi sic ait. Praelatus ponens sine scriptis excommunicationem per modum statuti incurrit poenam iuris, quae est suspensio officij. Illa autem erit per modum statuti, vel ordinationis, quae ponitur omnibus fratribus Provinciae, & permanentem, Rodriquez ibidem, & reuera Leo X. compend. ver. excommunicatio. §. 7. excusans Praelatos excommunicantes absque scriptis, solum loquitur de excommunicatione ab homine, & contra particularem, & proinde si stat per modum statuti, & non ponatur in scriptis, incurrit poenam praedictam. Et quid si Guardianus pro suo triennio dicat sub excommunicatione, ne sui subditi talem domum ingrediantur, vel quid simile, si hoc faciat sine scriptis, si incurrit? Ego credo quod sic, quia illa non est ab homine, neque contra aliquem fratrem particularem, & si non est statutum, est saltem ordinatio, & Leo X. solum excusat excommunicantem aliquem particularem. Excusabit tamen inaduertentia, ignorantia, vel consuetudo praescripta. Ita Portel, cui etiam adde Villalobos in Manuali Confessariorum, cap. 1. 2. n. 7. vbi sic ait. [Algunas condiciones pone el derecho que se deuen guardar en poner las censuras. La primera que se ponga por escrito, aunque si se hiziere sin esso valdria, y Leon X. concedio que los Prelados de la Orden de los Frayles Menores de la Obseruancia, quando descomulgán à algun Frayle en capitulo de comunidad, no esten obligados à ponerla por escrito, mas el Prelado que pone descomunion por via de estatuto (como si la pusiese à todos los

De Dubiis Regular. Ref. CXXXVI. &c. 93

los Frayles de la Provincia, o Convento, para que no hagan tal cosa.) sin escrito, incurre en la pena de suspension, como los demas, que no ay para esso privilegio.] Sic ille, & ego.

RESOL. CXXXVI.

An Praelati Regulares teneantur in excommunicationibus praeferre trinam monitionem? Ex p. 5. tr. 9. Refol. 20.

§. 1. Respondet affirmatiue cum multis Doctores Avila de cens. part. 2. c. 5. Asp. 1. dub. 8. & quamvis Praelati Mendicantium habeant privilegium, vt possint ferre sententiam excommunicationis solo verbo sine scriptis, vt habetur in compendio minorum, verb. excommunicatio, Paraphr. 7. non tamen habent privilegium ad omittendam Canonice monitionem.

2. Verum hanc doctrinam limitat Cornejo in 3. part. tractat. 5. de cens. in genere. disputat. 5. dub. 2. & Sayrus de cens. lib. 1. cap. 12. numero 12. vt intelligatur quando Praelati Regulares praecipunt aliquid, quod non continetur in regula Ordinis, aut in regularibus obseruantis; secus vero quando id, quod praecipitur in illis continetur: quia tunc optime, inquit, possent vna, vel altera tantum monitione excommunicare. Sed melius videtur dicendum, attendendam esse consuetudinem talis Religionis, & si legitime fuerit praescripta, praeualebit contra ius, sin autem minime.

RESOL. CXXXVII.

An Praelati Regulares possint excommunicare Nouitium? Ex part. 9. tract. 8. & Miscellan. 3. Refol. 60. alias 59.

§. 1. Negatiue respondet Reuerendissimus Magister Sacri Palatii Vincentius Candidus, tom. 1. di. quif. 24. artic. 58. dub. 3. quia excommunicatio secundum veritatem sententiam non potest fieri ob delictum praeteritum, sed ob delictum futurum ratione contumaciae non obediendi, sed Praelatus non potest suo praecocepto adiuncta; quia non plene Nouitij Superioribus, & Regulae subiiciuntur, nec sunt verae partes Communitatis, nec si admitti in corpus Religionis tanquam membra illius, donec professionem emisissent: ergo. Potest tamen Praelatus, si aliquam poenam ratione delicti commissi Nouitio imponeret, sub poena excommunicationis lata sententia eidem praecipere, vt poenam illam subiret; quia ad eam poenam imponendam in foro exteriori habet iurisdictionem; ergo poterit quoque sub excommunicatione eidem praecipere illius obseruantiam. Haec Candidus citans Henric.

2. Sed aduersus illam affirmatiuam sententiam tenet Pater Bordonus in consil. Regular. tom. 2. Refol. 54. numero 133. nam (ait ipse) si potest secundum Candidum, cogere transgressorem ad subeundam poenam sub censura excommunicationis; quare non potest illum excommunicare ratione contumaciae; quia exempli gratia, non vult obedire tali ordinationi sibi factae sub poena excommunicationis, vt si illi praecipiat sub poena excommunicationis, ne colloquatur cum tali persona; vel adfit ordinatio, ne quis Religiosus etiam Nouitus extra reuelet tale secretum multum prauidiale statui Re-

ligioso. Neque obstat quod quis ob delictum praeteritum excommunicari non possit, quin possit excommunicari ob delictum in futurum, si illud committat, ratione inobedientiae; in illo siquidem sensu neque Professus excommunicari potest; quia nullus excommunicari potest, nisi pro contumacia, Gloss. ver. Moris, cap. nemo 39. 11. questione 3. per iura ibi allegata; excommunicatio enim fertur, vt quis retrahatur a peccato, cap. nouit. de Ind. est enim medicina anime, cap. cum medicinalis, de sentent. excommunicat. in 6. ergo ordinari debet ad futurum peccatum praecauendum, & non ad praeteritum iam commissum, cui ideo non debetur poena spiritualis sed corporalis. Nec viget, quod Nouitius non sit verus Religiosus, neque membrum perfectum, & incorporatum Religioni, sicut Professus; quia haec probant solum Nouitium non esse subiectum praecoceptis Regularibus, sub ratione voti quod nondum emisit, ex quibus tamen non inferitur, quin sit vere subditus Praelato regulari, vt suo Iudici, & Superiori volenti illum coercere, & punire, sicut castigat Professos, & quoscumque alios commensales ratione domicilij contacti & delicti. Haec omnia Bordonus.

3. Sed sententiam amicissimi Magistri Candidi approbat Sanchez in Summa, tom. 2. libro 6. capite 10. numero 17. quam tamen in duobus casibus limitat. Prior est, quem posuit ipsemet Candidus, quando poenam aliquam delicti Nouitio imponeret; tunc enim posset sub poena lata excommunicationis praecipere Nouitio, vt poenam illam subiret; quia potest obligare ad poenam ratione iurisdictionis, quam in foro externo ad eam imponendam habet. Ergo potest quoque sub excommunicatione praecipere illius obseruantiam. Posterior casus est, quando Pontifex Constitutione, aut praecocepto aliquo interdiceret aliquid sub poena excommunicationis: si enim Nouitij id praecoceptum violarent, posset Superior Religionis eos punire, fulminando sententiam illam excommunicationis a Pontifice comminatum transgressoribus; quia ea poena est condigna delicto. Sicut posset quoque infligere quamcumque aliam poenam a Pontifice statutam in transgressores, quia dum Nouitij manere volunt in Religione, est legitimus Iudex ad imponendas poenas eorum delictis condignas. Et hanc sententiam praeter Sanchez tenet etiam nouissime Pater Pellizzarius in Manual. Regular. tom. 1. tractat. 2. cap. 6. num. 16. & 17.

RESOL. CXXXVIII.

An Religiosus possit communicare cum Praelato excommunicato?

Et in casu, quod Praelatus sit excommunicatus, stramen non est denunciatus, nec publicus Clericus percussor, an teneatur Regularis subditus illi obedire? Idem est de Episcopo excommunicato non denunciato. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 127.

§. 1. Affirmat Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. artic. 4. conclus. 5. Sed sane nullum est privilegium communicandi, saltem in omnibus, nam excommunicatio virtute continet suspensionem. Quare non toleratus, nec officium Praelaturae, nec iurisdictionem exercet, unde tantum videtur cum isto concessa communicatio ea, quae ratione habitationis vitari modo morali non potest, perinde scilicet ac si esset quouis alius ex eadem familia sic excommunicatus. Caterum si iste excommunicatus est